

**CASES VAN
INTERNATIONAAL RECHT**

J. WOUTERS

**met medewerking van
M. VIDAL**

Cases van internationaal recht
Jan Wouters m.m.v. Maarten Vidal

© 2005 Intersentia en Jan Wouters
Antwerpen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

ISBN 90-5095-479-0
D/2005/7849/2
NUR 828

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

WOORD VOORAF

Dit boek biedt een selectie van (uittreksels van) de voornaamste internationale en nationale rechterlijke uitspraken op het gebied van het internationaal recht die voor een Belgisch en Vlaams rechtsbeoefenaar van belang zijn. Het hangt samen met M. BOSSUYT en J. WOUTERS, *Grondlijnen van Internationaal Recht*, Mortsel, Intersentia, 2005, maar kan ook geheel afzonderlijk worden gebruikt.

Bij de samenstelling werd ervoor geopteerd om in *deel I* uittreksels van de belangrijkste *internationale* uitspraken op te nemen. De cases zijn chronologisch gerangschikt onder de volgende hoofdingen: Permanent Hof van Internationale Justitie; Internationaal Gerechtshof; Europees Hof voor de Rechten van de Mens; Hof van Justitie en Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen; Internationale strafrechtscolleges; Geschillenbeslechtingsprocedure van de Wereldhandelsorganisatie; andere internationale rechterlijke instanties; en internationale arbitrages. *Deel II* bevat (uittreksels van) uitspraken van Belgische hoven en rechtbanken over internationaal recht en de ‘doorwerking’ van het internationaal recht in de Belgische rechtsorde. Gelet op de grote hoeveelheid cases en de verscheidenheid aan rechtscolleges werd ervoor geopteerd om de uitspraken in dit deel in chronologische volgorde te rangschikken.

Waar nuttig, wordt in voetnoten verwezen naar verdragen, wetten en andere officiële documenten opgenomen in J. WOUTERS, *Bronnen van Internationaal Recht*, Intersentia, 2004 (afgekort als “BRONNEN”). Ook bevatten de voetnoten kruisverwijzingen naar uitspraken die elders in dit boek (afgekort als “CASES”) zijn opgenomen.

Aan het eind is een chronologisch register en een trefwoordenregister opgenomen.

Prof. Dr. Jan Wouters
Maarten Vidal
Leuven, 1 mei 2005

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF	v
LIJST VAN AFKORTINGEN	xix
I. INTERNATIONALE CASES	1
A. PERMANENT HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE	1
1. PHIJ, <i>Nationality Decrees issued in Tunis and Morocco</i> , advies van 7 februari 1923, <i>P.C.I.J. Rep., Series B</i> , nr. 4, 24 (“Aangelegenheid die wezenlijk onder de rechtsmacht van een Staat valt” – Evolutief karakter)	1
2. PHIJ, <i>Case concerning certain German Interests in Polish Upper Silesia – Merits</i> (Duitsland / Polen), arrest van 25 mei 1926, <i>P.C.I.J. Rep., Series A</i> , nr. 7 (<i>Nationalisatie – Beperkingen volgens internationaal gewoonterecht</i>)	1
3. PHIJ, <i>Lotus case, Judgment N° 9</i> (Frankrijk / Turkije), arrest van 7 September 1927, <i>P.C.I.J. Rep., Series A</i> , nr. 10 (<i>Strafrechtelijke jurisdictie – Aanvaring op volle zee</i>)	2
4. PHIJ, <i>Case concerning the factory at Chorzów – Merits</i> (Duitsland / Polen), arrest van 13 september 1928, <i>P.C.I.J. Rep., Series A</i> , nr. 17 (<i>Staatsaansprakelijkheid – Schadevergoeding</i>)	8
5. PHIJ, <i>Interpretation of the Convention of 1919 concerning employment of women at night</i> , advies van 15 november 1932, <i>P.C.I.J. Rep., Series A/B</i> , nr. 50 (<i>Verdragen – Interpretatiemethoden</i>)	9
6. PHIJ, <i>Diversion of Water from the Meuse</i> (Nederland / België), arrest van 28 juni 1937, <i>P.C.I.J. Rep., Series A/B</i> , nr. 70 (<i>Algemene rechtsbeginselen – Billijkheid</i>)	14
B. INTERNATIONAAL GERECHTSHOF	15
1. IGH, <i>Conditions of admission of a State to membership in the United Nations</i> (<i>Article 4 of Charter</i>), advies van 28 mei 1948, <i>I.C.J. Rep. 948</i> , 57 (<i>Adviezen van het IGH – Bevoegdheid – Interpretatie van verdragen – Lidmaatschap van de VN</i>)	15
2. IGH, <i>Corfu Channel case – Merits</i> (Verenigd Koninkrijk / Albanië), arrest van 9 april 1949, <i>I.C.J. Rep. 1949</i> , 4 (<i>Staatsaansprakelijkheid – Fout</i>)	17
3. IGH, <i>Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations</i> , advies van 11 april 1949, <i>I.C.J. Rep. 1949</i> , 174 (<i>Subjecten volkenrecht – Internationale organisaties</i>)	19

4.	IGH, <i>Competence of the General Assembly for the Admission of a State to the United Nations</i> , advies van 3 maart 1950, <i>I.C.J. Rep.</i> 1950, 4 (<i>Interpretatie van verdragen – Verhouding tussen Veiligheidsraad en Algemene Vergadering</i>)	25
5.	IGH, <i>Asylum Case</i> (Colombia / Peru), arrest van 20 november 1950, <i>I.C.J. Rep.</i> 1950, 266 (“Regionaal” internationaal gewoonterecht)	27
6.	IGH, <i>Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide</i> , advies van 28 mei 1951, <i>I.C.J. Rep.</i> 1951, 15 (<i>Genocide – Voorbehouden bij verdragen</i>)	28
7.	IGH, <i>Fisheries case</i> (Verenigd Koninkrijk / Noorwegen), arrest van 18 December 1951, <i>I.C.J. Rep.</i> 1951, 116 (<i>Afbakening territoriale zee – Gewoonterecht – “Persistent objector”</i>)	31
8.	IGH, <i>Nottebohm case – Second phase</i> (Liechtenstein / Guatemala), arrest van 6 april 1955, <i>I.C.J. Rep.</i> 1955, 4 (<i>Nationaliteit – Volkenrechtelijke beperkingen</i>)	33
9.	IGH, <i>Case concerning right of passage over Indian territory – Merits</i> (Portugal / India), arrest van 12 april 1960, <i>I.C.J. Rep.</i> 1960, 6 (<i>Bilateraal internationaal gewoonterecht</i>)	38
10.	IGH, <i>Case concerning the Temple of Preah Vihear – Preliminary Objections</i> (Cambodja / Thailand), arrest van 6 mei 1961, <i>I.C.J. Rep.</i> 1961, 14 (<i>Interpretatietechnieken – Bevoegdheid van het Hof – Werking inter partes van uitspraken van het Hof – Verhouding met het PHIJ</i>)	39
11.	IGH, <i>Case concerning the Temple of Preah Vihear – Merits</i> (Cambodja / Thailand), arrest van 15 juni 1962, <i>I.C.J. Rep.</i> 1962, 6 (<i>Grensgeschillen – Dwaling</i>)	42
12.	IGH, <i>Certain expenses of the United Nations (Art. 17, paragraph 2, of the Charter)</i> , advies van 20 juli 1962, <i>I.C.J. Rep.</i> 1962, 151 (<i>Interpretatie van het HVN – Uitgaven van de VN – VN-vredesmacht</i>)	45
13.	IGH, <i>North Sea Continental Shelf Cases</i> (Bondsrepubliek Duitsland / Denemarken en Bondsrepubliek Duitsland / Nederland), arrest van 20 februari 1969, <i>I.C.J. Rep.</i> 1969, 4 (<i>Gewoonterecht – Continentaal plat – Afbakening</i>)	51
14.	IGH, <i>Case concerning the Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited – Merits</i> (België / Spanje), arrest van 5 februari 1970, <i>I.C.J. Rep.</i> 1970, 3 (<i>Diplomatieke bescherming – Rechtspersonen – Verplichtingen erga omnes</i>)	58
15.	IGH, <i>Legal consequences for States of the continued presence of South Africa in Namibia (South West Africa), notwithstanding Security Council resolution 276 (1970)</i> , advies van 21 juni 1971, <i>I.C.J. Rep.</i> 1971, 16 (<i>Resoluties Veiligheidsraad – Verbindend karakter – Materiële schending van een verdrag</i>)	71
16.	IGH, <i>Fisheries jurisdiction case – Jurisdiction</i> (Verenigd Koninkrijk / IJsland), arrest van 2 februari 1973, <i>I.C.J. Rep.</i> 1973, 3 (<i>Rebus sic stantibus</i>)	77
17.	IGH, <i>Nuclear Tests Case</i> (Australië / Frankrijk), arrest van 20 december 1974, <i>I.C.J. Rep.</i> 1974, 253 (<i>Eenzijdige verbintenissen</i>)	79
18.	IGH, <i>Western Sahara</i> , advies van 16 oktober 1975, <i>I.C.J. Rep.</i> 1975, 12 (<i>Zelfbeschikkingsrecht der volkeren – Soevereiniteitsaanspraken</i>)	80

19.	IGH, <i>Aegean Sea continental shelf case</i> , arrest van 19 december 1978, <i>I.C.J. Rep.</i> 1978, p. 3 (<i>Internationale overeenkomst – Vormvereisten – Bevoegdheid van het Hof</i>)	85
20.	IGH, <i>Case concerning United States diplomatic and consular staff in Tehran</i> (Verenigde Staten / Iran), arrest van 24 mei 1980, <i>I.C.J. Rep.</i> 1980, 3 (<i>Bevoegdheid – Diplomatieke en consulaire immuniteit – Verhouding tussen Internationaal Gerechtshof en Veiligheidsraad</i>)	87
21.	IGH, <i>Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt</i> , advies van 20 december 1980, <i>I.C.J. Rep.</i> 1980, 73 (<i>Weens Verdragenverdrag – Relevantie voor verdragen met internationale organisaties – Rol van de goede trouw</i>)	106
22.	IGH, <i>Case concerning delimitation of the maritime boundary in the Gulf of Maine area</i> (Canada / Verenigde Staten), arrest van 12 oktober 1984, <i>I.C.J. Rep.</i> 1984, 246 (<i>Internationaal gewoonterecht – “Estoppel”</i>)	107
23.	IGH, <i>Case concerning military and paramilitary activities in and against Nicaragua – Merits</i> (Nicaragua / Verenigde Staten), arrest van 27 juni 1986, <i>I.C.J. Rep.</i> 1986, 14 (<i>Gewoonterecht – Zelfverdedigingsrecht van Staten – Beginsel van niet-inmenging – Beginsel van eerbied voor de soevereiniteit van een andere Staat – Beginselen van humanitair recht</i>)	110
24.	IGH, <i>Case concerning the Frontier Dispute</i> (Burkina Faso / Republiek Mali), arrest van 22 december 1986, <i>I.C.J. Rep.</i> 1986, 554 (<i>Uti possidetis</i>)	123
25.	IGH, <i>Case concerning border and transborder armed actions – Jurisdiction and admissibility</i> (Nicaragua / Honduras), arrest van 20 december 1988, <i>I.C.J. Rep.</i> 1988, 69 (<i>Goede trouw – Geen autonome bron van internationaal recht</i>)	125
26.	IGH, <i>Case concerning Questions of Interpretation and Application of the 1971 Montreal Convention arising from the Aerial Incident at Lockerbie – Request for provisional measures</i> (Libië / Verenigde Staten), beschikking van 14 april 1992, <i>I.C.J. Rep.</i> 1992, 114 (<i>Voorlopige maatregelen – Uitlevering – Verhouding tussen het IGH en de Veiligheidsraad – Voorrang verplichtingen HVN op verdragen</i>)	126
27.	IGH, <i>Case concerning the Territorial Dispute</i> (Libië / Tsjaad), arrest van 3 februari 1994, <i>I.C.J. Rep.</i> 1994, 6 (<i>Permanent karakter van bij verdrag vastgelegde internationale grenzen</i>)	130
28.	IGH, <i>Case concerning East Timor</i> (Portugal / Australië), arrest van 30 juni 1995, <i>I.C.J. Rep.</i> 1995, 90 (<i>Bevoegdheid – Zelfbeschikkingsrecht der volkeren</i>)	131
29.	IGH, <i>Legality of the use by a State of nuclear weapons in armed conflict</i> , advies van 8 juli 1996, <i>I.C.J. Rep.</i> 1996, 66 (<i>Specifiek karakter van de bevoegdheden van internationale organisaties</i>)	133
30.	IGH, <i>Legality of the threat or use of nuclear weapons</i> , advies van 8 juli 1996, <i>I.C.J. Rep.</i> 1996, 226 (<i>Zelfverdedigingsrecht van Staten – Gewoonterecht – Internationaal humanitair recht</i>)	143
31.	IGH, <i>Case concerning application of the Convention on the prevention and punishment of the crime of genocide – Preliminary objections</i> (Bosnië-Herzegovina / Joegoslavië), arrest van 11 juli 1996, <i>I.C.J. Rep.</i> 1996, 595 (<i>Genocide – Statenopvolging bij verdragen</i>)	160

32.	IGH, <i>Case concerning the Gabčíkovo-Nagymaros Project</i> (Hongarije / Slowakije), arrest van 25 september 1997, <i>I.C.J. Rep.</i> 1997, 7 (Verdragsrecht – Onrechtmatige daad – Noodzaak – Tegenmaatregelen – Gebruik van internationale waterwegen – Gronden voor beëindiging van een verdrag – Onmogelijkheid van uitvoering – <i>Rebus sic stantibus</i> – Statenopvolging – Milieurecht – Schadevergoeding)	173
33.	IGH, <i>Difference relating to immunity from legal process of a special rapporteur of the Commission on Human Rights</i> , advies van 29 april 1999, <i>I.C.J. Rep.</i> 1999, 62 (Voorrechten en immuniteiten van internationale organisaties)	189
34.	IGH, <i>Legality of the use of force</i> (Joegoslavië / België), beschikking van 2 juni 1999, <i>I.C.J. Rep.</i> 1999, 124 (Bevoegdheid – Genocide – Gebruik van geweld)	195
35.	IGH, <i>LaGrand case</i> (Duitsland / Verenigde Staten), arrest van 27 juni 2001, <i>I.C.J. Rep.</i> 2001, 466 (Bevoegdheid – Voorlopige maatregelen – Verdragsinterpretatie – Consulaire bijstand – Rechtsherstel)	203
36.	IGH, <i>Case concerning the arrest warrant of 11 April 2000</i> (D.R.Congo / België), arrest van 14 februari 2002, <i>I.C.J. Rep.</i> 2002, 3 (Bevoegdheid – Universele jurisdictie – Immunitet en onschendbaarheid van een minister van buitenlandse zaken – Rechtsherstel)	217
37.	IGH, <i>Case concerning Oil Platforms</i> (Iran / Verenigde Staten), arrest van 6 november 2003, <i>I.C.J. Rep.</i> 2003, 161 (Gebruik van geweld – Voorwaarden voor het recht op zelfverdediging)	233
38.	IGH, <i>Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory</i> , advies van 9 juli 2004, <i>I.C.J. Rep.</i> 2004, 163 (Bevoegdheid tot het verlenen van een advies – Bezetting – Verplichtingen voortvloeiend uit de Verdragen van Genève – Recht op zelfbeschikking – Recht op zelfverdediging – “Rechtsmacht” in de zin van BUPO- en ESC-Verdrag en IVRK)	240
C.	EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	255
1.	EHRM, <i>Belilos / Zwitserland</i> , arrest van 29 april 1988, <i>Publ. Eur. Court H.R. Series A</i> 1988, nr. 132 (Voorbehoud bij het EVRM – Ongeldigheid – Gevolgen)	255
2.	EHRM, <i>Soering / Verenigd Koninkrijk</i> , arrest van 7 juli 1989, <i>Publ. Eur. Court H.R. Series A</i> 1989, nr. 161 (Uitlevering – Toepasselijkheid van het EVRM)	262
3.	EHRM, <i>Loizidou / Turkije (Preliminary objections)</i> , arrest van 23 maart 1995, <i>Publ. Eur. Court H.R. Series A</i> 1995, nr. 310. (Begrip “Rechtsmacht” – Extraterritoriale toepassing van het EVRM – Verantwoordelijkheid voor “marionnettenregimes”)	266
4.	EHRM, <i>Matthews / Verenigd Koninkrijk</i> , arrest van 18 februari 1999, <i>E.C.H.R. Rep.</i> 1999-I, 251 (Respect voor het EVRM bij bevoegdheidsoverdracht aan internationale organisaties)	268
5.	EHRM, <i>Waite en Kennedy / Duitsland</i> , arrest van 18 februari 1999, <i>E.C.H.R. Rep.</i> 1999-I, 393 (Immuniteten van internationale organisaties – Recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM) – Respect voor het EVRM bij bevoegdheidsoverdracht aan internationale organisaties)	271
6.	EHRM, <i>Al-Adsani / Verenigd Koninkrijk</i> , arrest van 21 november 2001, <i>E.C.H.R. Rep.</i> 2001-XI, 125 (Foltering – <i>Ius cogens</i> – Staatsimmunitet)	275

7.	EHRM, <i>Banković e.a. / België e.a.</i> , beschikking van 12 december 2001, E.C.H.R. Rep. 2001-XII, 16 (Begrip “rechtsmacht” in art. 1 EVRM en onder algemeen internationaal recht – Extraterritoriale toepassing van het EVRM)	281
8.	EHRM, <i>Öcalan / Turkije</i> , arrest van 12 maart 2003, E.C.H.R. Rep. 2003-V, 176 (Begrip “rechtsmacht” in art. 1 EVRM – Extraterritoriale toepassing van het EVRM)	290
9.	EHRM, <i>Ilaşcu e.a. / Moldavië en Rusland</i> , arrest van 8 juli 2004, E.C.H.R. Rep. 2004-VII (Begrip “Rechtsmacht – Resterende verplichtingen van een Staat die geen controle meer heeft over een deel van zijn grondgebied)	291
D.	HOF VAN JUSTITIE EN GERECHT VAN EERSTE AANLEG VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN	303
1.	HvJ EG, <i>Van Gend & Loos</i> , arrest van 5 februari 1963, 26/62, Jur. 1963, 1 (Communautaire rechtsorde – Inroepbaarheid van E.E.G.-Verdrag door burgers voor nationale rechtbanken)	303
2.	HvJ EG, <i>Costa / ENEL</i> , arrest van 15 juli 1964, 6/64, Jur. 1964, 1251 (Rechtstreekse werking van het E.E.G.-Verdrag binnen de communautaire rechtsorde – Niet-toepassing van strijdige bepalingen)	305
3.	HvJ EG, <i>Commissie/Raad (AETR)</i> , arrest van 31 maart 1971, 22/70, Jur. 1971, 263 (Verdragsluitende bevoegdheid van de Europese Gemeenschap)	306
4.	HvJ EG, <i>Kupferberg</i> , arrest van 26 oktober 1982, 104/81, Jur. 1982, 3641 (Rechtstreekse werking van door de Gemeenschap gesloten internationale overeenkomsten)	308
5.	HvJ EG, <i>Åhlström e.a. / Commissie</i> , arrest van 27 september 1988, 89/85, Jur. 1988, 5193 (Extraterritoriale toepassing van het gemeenschapsrecht)	311
6.	HvJ EG, <i>Anklagemyndigheden v. Peter Michael Poulsen</i> , arrest van 24 november 1992, C-286/90, Jur. 1992, I-6019 (Zeerecht – Nationaliteit van schepen – “Pavillons de complaisance”)	313
7.	Ger. EA EG, <i>Opel Austria</i> , arrest van 22 januari 1997, T-115/94, Jur. 1997, II-39 (Beginsel van goede trouw – Artikel 18 Weens Verdragenverdrag)	319
8.	HvJ EG, <i>Racke</i> , arrest van 16 juni 1998, C-162/96, Jur. 1998, I-3655 (Gewoonterecht – Weens Verdragenverdrag – Pacta sunt servanda – Rebus sic stantibus)	322
9.	HvJ EG, <i>Portugal / Raad</i> , arrest van 23 november 1999, C-149/96, Jur. 1999, I-8395 (WTO-overeenkomsten – Geen rechtstreekse werking in de communautaire rechtsorde)	332
E.	INTERNATIONALE STRAFRECHTSCOLLEGES	336
1.	Beroepskamer ICTY, <i>Prosecutor v. Dusko Tadić</i> , IT-94-1, beschikking van 2 oktober 1995, www.un.org/icty (Internationaal humanitair recht – Begrip “gewapend conflict” – Misdaden tegen de mensheid – Resoluties van de Veiligheidsraad)	336
2.	Kamer van eerste aanleg ICTY, <i>Furundzija</i> , arrest van 10 december 1998, www.un.org/icty (Foltering – Ius cogens – Universele jurisdictie)	350

3.	Beroepskamer ICTY, <i>Prosecutor v. Dusko Tadić</i> , IT-94-1, arrest van 15 juli 1999, www.un.org/icty (<i>Staatsaansprakelijkheid – Toerekenbaarheid</i>)	355
F.	GESCHILLENBESLECHTINGSPROCEDURE VAN DE WERELDHANDELSORGANISATIE	366
1.	Beroepsorgaan WTO, <i>Standards for Reformulated and Conventional Gasoline</i> (Venezuela & Mexico / Verenigde Staten), WT/DS2/AB/R (29 april 1996) (<i>Interpretatie van verdragen – Draagwijdte artikel III GATT</i>)	366
2.	Beroepsorgaan WTO, <i>Taxes on Alcoholic Beverages</i> (Europese Gemeenschap, Verenigde Staten & Canada / Japan), WT/DS8/AB/R, WT/DS10/AB/R, WT/DS11/AB/R, (4 oktober 1996) (<i>Interpretatie van verdragen</i>)	369
3.	Beroepsorgaan WTO, <i>Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products</i> (India, Maleisië, Pakistan & Thailand / Verenigde Staten), WT/DS58/AB/R, (12 oktober 1998) (<i>Verhouding tussen de WTO-verdragen en andere internationale overeenkomsten</i>)	377
G.	ANDERE INTERNATIONALE RECHTERLIJKE INSTANTIES	383
1.	Internationale Rechtbank voor het Recht van de Zee, <i>MV “Saiga”</i> (St.-Vincent en de Grenadines / Guinea), arrest nr. 2 van 1 juli 1999, <i>I.L.M.</i> 1999, 1323 (<i>Nationaliteit van schepen – Uitputting van lokale rechtsmiddelen – Achtervolgingsrecht – Gebruik van geweld</i>)	383
H.	INTERNATIONALE ARBITRAGES	402
1.	<i>Tinoco</i> (Verenigd Koninkrijk / Costa Rica), arbitrale uitspraak van 18 oktober 1923, <i>R.I.A.A.</i> , Vol. I, 368 (<i>Erkenning van regeringen</i>)	402
2.	<i>Island of Palmas</i> (Nederland / Verenigde Staten), arbitrale uitspraak van 4 april 1928, <i>R.I.A.A.</i> , Vol. II, 829 (<i>Territoriale jurisdictie – Bewijs van territoriale soevereiniteit</i>)	404
3.	<i>Trail Smelter</i> (Verenigde Staten / Canada), arbitrale uitspraak van 11 maart 1941, <i>R.I.A.A.</i> 1941, 1938 en <i>A.J.I.L.</i> 1941, 684 (<i>Gebruik territorium door Staten – Verbod schade te berokkenen aan andere Staat</i>)	405
4.	<i>Texaco & Calasiatic / Libië</i> , arbitrale uitspraak van 19 januari 1977, <i>I.L.M.</i> 1978, 1-37 (<i>Nationalisatie – Waarde van resoluties van de Algemene Vergadering</i>) .	406
5.	Arbitragecommissie van de EG-Conferentie over Joegoslavië, advies nr. 1, 29 november 1991, 92 <i>I.L.R.</i> , 162 (<i>Ondergang en opvolging van Staten</i>)	411
6.	Arbitragecommissie van de EG-Conferentie over Joegoslavië, advies nr. 3, 11 januari 1992, 92 <i>I.L.R.</i> , 170 (<i>Uti possidetis</i>)	412
7.	Arbitragecommissie van de EG-Conferentie over Joegoslavië, advies nr. 10, 4 juli 1992, 92 <i>I.L.R.</i> , 206 (<i>Erkenning van Staten</i>)	414
8.	ICSID, <i>Antoine Goetz & Co. / Republiek Burundi</i> , arbitrale uitspraak van 29 januari 1999, www.icsid.org (<i>Bilaterale investeringsakkoorden – Nationalisatie</i>)	415

II.	BELGISCHE CASES	423
1.	Cass. 13 januari 1842 – <i>Philips / C. Teurlings, Pas. 1842, I, 47</i> (Afscheiding – Onafhankelijkheid – Vredesverdrag – Gevolgen voor privé-personen)	423
2.	Cass. 19 november 1900 – <i>Markiewicz, Pas. 1901, I, 53</i> (Inwerking-treding van een verdrag – Bekendmaking)	423
3.	Cass. 11 juni 1903 – <i>S.A. des Chemins de Fer Liégeois-Luxembourgeois, Pas. 1903, I, 301</i> (Immunitieit van rechtsmacht van vreemde Staten – Beperkingen)	424
4.	Cass. 25 januari 1906 – <i>Drecoll, Pas. 1906, I, 109</i> (Internationaal gewoonterecht – Rechtskracht)	426
5.	Cass. 20 mei 1916 – <i>Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Luik / Marteaux e.a., Pas. 1915-16, I, 375</i> (Bezetting – Reglement inzake de wetten en gebruiken van de oorlog te land – Verordeningen van de bezetter – Soevereiniteit – Houding van de rechter t.a.v. verdragsschending door een andere Partij)	427
6.	Cass. 6 november 1944 – <i>Hoogeveen, Pas. 1945, I, 23</i> (Bezetting – Continuïteit van de soevereiniteit van de Staat – Regering in ballingschap)	429
7.	Cass. 16 juni 1947 – <i>Bindels, Pas. 1947, I, 268</i> (Annexatie – Rechtsgevolgen – Beginselen van internationaal recht)	429
8.	Rb. Brussel, 5 april 1951 – <i>Pulenciks, Pas. 1952, III, 40</i> (Annexatie – Rechtsgevolgen – Statenopvolging)	430
9.	Cass. 11 december 1953 – <i>Boileau, Arr. Verbr. 1954, 252</i> (Verdragen – Bindende kracht – Voorwaarde van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad)	431
10.	Cass. 8 juli 1955 – <i>Kapitein Rex / General Accidents Fire and Life Assurance Corporation Limited, Pas. 1955, I, 1220</i> (Uitlegging van een uniforme wet – Voorbereidend ontwerp van de International Law Association)	432
11.	Cass. 25 november 1955 – <i>Leroy, Arr. Verbr. 1956, 234</i> (Verdragen – Bindende kracht – Voorwaarde van parlementaire goedkeuring)	433
12.	Rb. Brussel 24 november 1958 – <i>Beaurain / Tchen, J.T. 1959, 189</i> (Staat – Erkenning – Toepassing van recht uitgevaardigd door een niet-erkende regering) ...	435
13.	Brussel, 4 april 1959 – <i>Dienst voor onderlinge bijstand / Weduwe Eugène E., Pas. 1959, II, 259</i> (Vreemde troepenmacht – Bevoegdheden ten aanzien van Belgen)	436
14.	Kh. Brussel 15 februari 1962 – <i>Graff / S.C.R.L. Cobelkat et Cormeau, J.C.B. 1962, 103</i> (Afscheiding – Rechtsgevolgen)	436
15.	Cass. 23 november 1962 – <i>N.V. Nederlands-Amerikaanse Stoomvaartmaatschappij / Société de droit finlandais “Lovisa Angfartygs Aktiebolag” et capitaine Kuleberg, Pas. 1963, I, 379</i> (Territoriale zee – Bevoegdheden van de kuststaat)	437
16.	Brussel 20 januari 1965 – <i>Estado da Índia, Pas. 1965, II, 19</i> (Handvest van de Verenigde Naties – Annexatie – Rechtsgevolgen)	437
17.	Cass. 26 mei 1966 – <i>Pittacos, J.T. 1966, 463</i> (Dekolonisatie – Internationaal gewoonterecht – Rechtskracht)	438

18.	Brussel, 14 oktober 1967 – <i>Kovacs / Vennootschap in collectieve naam naar Hongaars recht J. Hamerli, Pas. 1968, II, 69 (Nationalisatie in het buitenland – Rechtsgevolgen in België)</i>	438
19.	Kh. Brussel 11 december 1967 – <i>Société de droit allemand Deutscher Innen- und Aussenhandel Werkzeuge, Rev. prat. soc. 1970, 260 (Staat – Ontbreken van erkenning door België – Rechtsgevolgen)</i>	439
20.	Arbrb. Brussel 17 mei 1971 – <i>Smith / R.V.A., J.T.T. 1972, 188 (Weens verdrag diplomatiek verkeer – Geen exterritorialiteit van ambassades)</i>	440
21.	Cass. 27 mei 1971 – <i>Franco-Suisse Le Ski, Arr. Cass. 1971, 959 (Verdragen – Voorrang op nationaal recht)</i>	441
22.	Cass. 4 mei 1972 – <i>Naschke / Schubert, Arr. Cass. 1972, 824 (Interpretatie van verdragen – Gebruik van voorbereidende werken)</i>	448
23.	Brussel 19 december 1972 – <i>Wildiers, J.T. 1973, 407 (Schending van de bepalingen van een verdrag – Fout in de zin van artikel 1382 B.W.)</i>	449
24.	Brussel 15 mei 1975 – <i>Bouchibat, Pas. 1976, II, 48 (Consulaire immuniteit)</i>	450
25.	R.v.St. 27 april 1976 – <i>v.z.w. Koninklijk Belgisch Yachting Verbond, Arr. R.v.St. 1976, 426 (Territoriale zee – Statuut – Bevoegdheden van Belgische overheden)</i>	452
26.	Cass. 27 januari 1977 – <i>Sauvage / Air India Corporation, Arr. Cass. 1977, 595 (Interpretatie van verdragen – Overeenkomst van Warschau inzake internationaal luchtvervoer)</i>	453
27.	Cass. 21 april 1983 – <i>Thonon, R.W. 1983-84, 2315 (Verdragen – Rechtstreekse werking)</i>	456
28.	Cass. 17 januari 1984 – <i>Kamer, Arr. Cass. 1983-84, 559 (BUPO-Verdrag – Rechtstreekse werking)</i>	457
29.	Cass. 19 december 1986 – <i>Castle / Mabeco N.V., Arr. Cass. 1986-87, 539 (Zeeroof – Begrip)</i>	459
30.	Brussel 27 april 1988 – <i>N.V. T., R.W. 1988-89, 508 (Verdragen – Dekolonisatie – Internationaal gewoonterecht – “Tabula rasa”-beginsel)</i>	459
31.	Cass. 21 november 1988 – <i>Fonds voor Arbeidsongevallen / N.V. U., R.W. 1988-89, 814 (Begripen “oorlog”, “terrorisme” en “oorlogstuig”)</i>	460
32.	Arbitragehof nr. 70/88 van 14 december 1988 – <i>Taaldecreet Franse Gemeenschap, B.S. 31 december 1988 (Uitvoeringswetgeving bij internationale verdragen – Bevoegdheidsverdelende regels)</i>	463
33.	R.v.St. nr. 32.989 van 6 september 1989 – <i>M’Feddal, www.raadvst-consetat.be (ESC-Verdrag – Rechtsgevolgen)</i>	463
34.	Antwerpen 27 juni 1990 – <i>Verzekeringsmaatschappij X / W., De Verz. 1991, 358 (Terrorisme – Concepten “burgeroorlog” en “onlusten”)</i>	467
35.	Cass. 20 december 1990 – <i>Belgische Staat & Franse Gemeenschap / Najimi, Arr. Cass. 1990-91, 445 (ESC-Verdrag – Geen rechtstreekse werking)</i>	468
36.	Arbitragehof nr. 26/91 van 16 oktober 1991 – <i>Gemeente Lanaken, B.S. 23 November 1991 (Verdrag – Instemmingswet – Constitutionele toetsing)</i>	469
37.	Arbh. Brussel 22 september 1992 – <i>Queiroz Magalhães Abrantes, Pas. 1992, II, 104 (Immuniteit van rechtsmacht van vreemde Staten – Europees verdrag inzake de immuniteit van Staten – Internationaal gewoonterecht)</i>	471

38.	Cass. 6 januari 1993 – <i>La Ferrara</i> , Arr. Cass. 1993, 16 (<i>Universele verklaring van de Rechten van de Mens – Rechtskracht</i>)	474
39.	R.v.St. nr. 42.283 van 12 maart 1993 – <i>Tamby</i> , www.raadvst-consetat.be (<i>Universele verklaring van de Rechten van de Mens – Rechtskracht</i>)	474
40.	Kh. Namen (kortgeding) 16 juni 1993 – <i>Intertan</i> , J.L.M.B. 1993, 949 (<i>Richtlijnen van de OESO inzake multinationals – Rechtskracht</i>)	474
41.	Cass. 25 november 1993 – <i>De Post / Continental Diamond Company N.V.</i> , Arr. Cass. 1993, 986 (<i>Verdrag – Bekendmaking</i>)	475
42.	R.v.St. nr. 45.552 van 30 december 1993 – <i>De Wispelaere, Soc. Kron.</i> 1994, 6 (<i>Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Internationale verdragen – Rechtstreekse werking</i>)	476
43.	Arbitragehof nr. 12/94 van 3 februari 1994 – <i>Europese School</i> , B.S. 11 maart 1994 (<i>Constitutionele toetsing instemmingswet met een verdrag – Weens Verdragenverdrag</i>)	480
44.	Beslagr. Antwerpen 22 februari 1994 – <i>Le Duan</i> , Eur. Transp. R. 1994, 628 (<i>Statenopvolging – Bilaterale verdragen – Akkoord in vereenvoudigde vorm</i>)	481
45.	Arbitragehof nr. 22/94 van 8 maart 1994 – <i>New-Larem Namur</i> , B.S. 25 maart 1994 (<i>Universele verklaring van de Rechten van de Mens – Rechtskracht</i>)	482
46.	Arbitragehof nr. 33/94 van 26 april 1994 – <i>Van Damme</i> , B.S. 17 mei 1994 (<i>Instemmingswet met het EVRM – Geen schending van artikelen 10 en 11 G.W.</i>)	483
47.	Arbitragehof nr. 76/94 van 18 oktober 1994 – <i>de Looz Corswarem</i> , B.S. 8 november 1994 (<i>Instemmingswet met een verdrag – Beroep tot nietigverklaring – Verbod van actio popularis</i>)	483
48.	Rb. Gent 24 november 1994 – <i>N. / Belgische Staat</i> , R.W. 1995-96, 25 (<i>Staatloosheid – UNRWA</i>)	485
49.	Beslagr. Antwerpen 7 december 1994 – <i>Pioner Vyborga</i> , R.H.A. 1995, 356 (<i>Uitvoeringsimmunititeit van vreemde Staten – Schepen – Statenopvolging</i>)	487
50.	Cass. 13 mei 1996 – <i>Gashi</i> , Arr. Cass. 1996, 451 (<i>Verdrag betreffende de status van vluchtelingen – Rechtstreekse werking – BUPO-Verdrag – Discriminatieverbod – Draagwijdte</i>)	489
51.	Brussel 8 oktober 1996 – <i>Zaire, J.T.</i> 1997, 100 (<i>Uitvoeringsimmunititeit vreemde Staat – Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer</i>)	490
52.	R.v.St. nr. 62.922 van 5 november 1996 – <i>Orfinger</i> , www.raadvst-consetat.be (<i>Verdrag – Voorrang op nationaal recht – Constitutionele grondslag</i>)	491
53.	Arbitragehof nr. 2/97 van 16 januari 1997 – <i>Loodsdienst van het Vlaamse Gewest</i> , B.S. 5 februari 1997 (<i>Territoriale zee – Bevoegdheden van het Vlaamse Gewest</i>)	493
54.	Arbitragehof nr. 6/97 van 19 februari 1997 – <i>Belgisch Verbond der Syndicale Artsenkamers</i> , B.S. 4 maart 1997 (<i>Prejudiciële vraagstelling door het Arbitragehof aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen</i>)	494
55.	Brussel 24 april 1997 – <i>V. / M., Pas.</i> 1997, II, 65 (<i>Interpretatie van verdragen – Verschillen tussen twee taalversies van eenzelfde verdrag – Weens Verdragenverdrag</i>)	497

56.	R.v.St. nr. 68.914 van 16 oktober 1997 – <i>Verdoodt</i> , www.raadvst-consetat.be (<i>Verdrag – Verdragsconforme uitlegging – Rechtstreekse werking – Europees Sociaal Handvest</i>)	499
57.	Mil. Ger. Brussel 17 december 1997 – <i>Openbaar Ministerie / C. en B., J.T. 1998, 286</i> (<i>Conventies van Genève van 1949 en Aanvullende Protocollen van 1977 – Wet van 16 juni 1993 – Begrip “Gewapend conflict”</i>)	502
58.	R.v.St. nr. 73.027 van 9 april 1998 – <i>X / Ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking</i> , www.raadvst-consetat.be (<i>Persona non grata – Vordering tot schorsing – Onbevoegdheid van de Raad van State</i>)	508
59.	O.R. Brussel 6 november 1998 – <i>Pinochet, Rev. dr. pén. 1999, 278</i> (<i>Voormalig staatshoofd – Immunitieit – Misdaden tegen de mensheid – Internationaal gewoonterecht</i>)	510
60.	Brussel 10 juni 1999 – <i>Jugoslovenski Aerotransport (J.A.T.), J.T. 1999, 699</i> (<i>Verdrag van Chicago – Rechtstreekse werking – Toepassing van achtereenvolgende verdragen – Embargo – Ius cogens</i>)	521
61.	Cass. 4 november 1999 – <i>Devriendt, Arr. Cass. 1999, 588</i> (<i>IVRK – Rechtstreekse werking</i>)	527
62.	Cass. 14 januari 2000 – <i>Evobus, Arr. Cass. 2001, 104</i> (<i>Schending van een norm van internationaal recht – Fout in de zin van art. 1382-1383 B.W.</i>)	528
63.	Brussel, 25 januari 2000 – <i>Bourguignon, J.T. 2000, 790</i> (<i>Theorie van de “Act of State”</i>)	529
64.	Cass. 30 maart 2000 – <i>Cigna Insurance Company of Europe N.V., Arr. Cass. 2000, 681</i> (<i>Interpretatie van verdragen</i>)	531
65.	Brussel 31 maart 2000 – <i>A.E.S. / Belgische Staat, A.J.T. 2000, 434</i> (<i>Nationaliteit – Staatloosheid – Statuut van de Palestijnse Autoriteit</i>)	534
66.	Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, advies nopens uitleveringsverzoek – <i>Erdal, T. Strafr. 2000, 230</i> (<i>Uitlevering – Europees terrorismeverdrag – Verbod van foltering – EVRM</i>)	536
67.	Gent 19 januari 2001 – <i>Strafzaak tegen de kapitein van de “Western Winner”, T.Strafr. 2001, 267</i> (<i>Aanvaring op zee – Strafrechtelijke jurisdictie – Voorbehoud bij een verdrag – Werking in de interne rechtsorde – Voorwaarde van parlementaire goedkeuring – Bekendmaking – Verhouding tussen achtereenvolgende verdragen</i>)	542
68.	Rb. Brussel 6 maart 2001 – <i>Democratische Republiek Congo / Red Mountain Finance, (onuitg.)</i> (<i>Uitvoeringsimmunitieit vreemde Staat – Afstand van immunitieit – Rechtskracht van ontwerpstukken van de Commissie voor Internationaal Recht</i>)	544
69.	Cass. 12 maart 2001 – <i>Arabische Liga, A.J.T. 2001-02, 493</i> (<i>Immunitieit internationale organisaties – Inwerkingtreding en parlementaire goedkeuring van verdragen</i>)	546
70.	Antwerpen 19 maart 2001 – <i>“Skvortsov Stepanov”, R.H.A. 2001, 318</i> (<i>Statenopvolging – Multilaterale verdragen</i>)	548

71.	Cass. 11 mei 2001 – <i>N.V. Art Research & Contact</i> , Arr. Cass. 2001, 872 (<i>TRIPS – Geen rechtstreekse werking</i>)	549
72.	Brussel 11 september 2001 – <i>Democratische Republiek Congo / N.V. Segrim</i> , R.W. 2002-2003, 1509 (<i>Uitvoeringsimmunitieit van vreemde Staten – Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer</i>)	550
73.	Cass. 28 september 2001 – <i>Belgische Staat / S.H. en F.A.</i> , Pas. 2001, I, 1534 (<i>Schending van een norm van Europees gemeenschapsrecht – Fout in de zin van art. 1382 B.W. – Rol van de rechterlijke macht</i>)	553
74.	Rb. Brussel, 1 maart 2002 – <i>Openbaar Ministerie / C.L. e.a.</i> , R.W. 2002-2003, 301 (<i>Diplomatieke immunitieit – Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer – IVRK – Conflicten tussen verdragen</i>)	554
75.	Rb. Luik, 15 april 2002 – <i>K.T. en M.F. / Stad Luik</i> , J.T. 2003, 365 (<i>Consulaire betrekkingen – Wederkerigheid</i>)	555
76.	Cass. 2 mei 2002 – <i>Cape Cod</i> , Tijdschrift@ipr.be 2004, afl. 5, 29 (<i>Verdragen – Parlementaire instemming – Voorafgaande goedkeuring</i>)	557
77.	Brussel 4 oktober 2002 – <i>Irak</i> , J.T. 2003, 318 (<i>Uitvoeringsimmunitieit vreemde Staat – Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer – Recht op toegang tot de rechter</i>)	557
78.	Arbh. Brussel 25 november 2002 – <i>B.S. en K.G. / A.R. en A.R., T. Vreemd</i> . 2003, 143 (<i>Diplomatieke immunitieit – Recht op toegang tot de rechter</i>)	562
79.	Brussel 28 januari 2003 – <i>Gruyez en Rolland / Gemeente Sint-Genesius-Rode</i> , <i>Juristenkrant</i> 2003 (weergave JUDO, F.), afl. 69, 7 (<i>Verdragen – Rechtstreekse werking – Gevolgtrekking voor het bestuur</i>)	566
80.	Cass. 12 februari 2003 – <i>Sharon</i> , J.L.M.B. 2003, 364 (<i>Wet van 16 juni 1993 – Internationaal gewoonterecht – Immunitieit buitenlands regeringsleider – Universele jurisdictie in absentia</i>)	567
81.	Arbitragehof nr. 106/2003 van 22 juli 2003 – <i>Mata en Obonga Kamonyonge</i> , B.S. 4 november 2003 (<i>IVRK – Non-discriminatie bij de toepassing van internationale verbintenissen</i>)	569
82.	Brussel 17 september 2003 – <i>S. / West-Europese Unie</i> , J.T. 2004, 617 (<i>Voorrechten en immunitieiten van internationale organisaties – Recht op een behoorlijk proces</i>)	572
83.	Cass. 14 januari 2004 – <i>A.A.Z. e.a. / F.T., Mc. B. P. en X</i> , J.L.M.B. 2004, 1358 (<i>Standstill-verplichting – Geen algemeen rechtbeginsel – Verdragen van Genève van 12 augustus 1949</i>)	577
84.	Arbitragehof nr. 3/2004 van 14 januari 2004 – <i>N.V. Ziegler</i> , B.S. 9 maart 2004 (<i>Constitutionele toetsing van de instemmingswet met de Europese Eenheidsakte – Onbevoegdheid</i>)	578
85.	Arbitragehof nr. 20/2004 van 4 februari 2004 – <i>Bleijlevens</i> , B.S. 23 februari 2004 (<i>Beroep tot nietigverklaring van een instemmingswet – Toetsing van het Arbitragehof van de bepalingen van het verdrag zelf – Verdrag als soevereiniteitsakte waarmee België zich internationaal verbindt</i>)	579

86.	Cass. 5 mei 2004 – <i>Totalfinaelf</i> , www.cass.be (<i>Onttrekking van zaken betreffende ernstige schendingen van internationaal humanitair recht aan het Belgische gerecht</i>)	580
87.	Arbitragehof nr. 136/2004 van 22 juli 2004 – <i>Vergauwen en Avondroodt</i> , B.S. 19 oktober 2004 (<i>Interpretatie G.W. in het licht van analoge internationaalrechtelijke garanties</i>)	582
88.	Cass. 24 augustus 2004 – <i>R.D.</i> , www.cass.be (<i>Uitlevering – Europees aanhoudingsbevel – BENELUX-uitleveringsverdrag – Verhouding tussen een Kaderbesluit van de Raad van de EU en een eerder verdrag</i>)	583
89.	Cass. 9 november 2004 – <i>Vlaamse Concentratie e.a. / Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding e.a.</i> , www.cass.be (<i>Prejudiciële vraag bij het Arbitragehof – Aangelegenheid waar de Grondwet geen verdere eisen stelt dan een verdrag met rechtstreekse werking</i>)	585
90.	Cass. 16 november 2004 – <i>B.M.</i> , www.cass.be (<i>Voorrang van een verdrag met directe werking op de Grondwet – Prejudiciële vraag bij het Arbitragehof – Aangelegenheid waar de Grondwet geen verdere eisen stelt dan een verdrag met rechtstreekse werking</i>)	585
91.	Arbitragehof nr. 62/2005 van 23 maart 2005 – <i>Liga voor de Mensenrechten</i> , B.S. 8 april 2005 (<i>Wet betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht – Mogelijkheid tot verhaal tegen beslissingen van de federale procureur</i>)	585
92.	Arbitragehof nr. 68/2005 van 13 april 2005 – <i>Gevoegde zaken N.V. Totalfinaelf en P. Kagame e.a.</i> , B.S. 9 mei 2005 (<i>Wet betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht – Klacht door politieke vluchtelingen en kandidaat-politieke vluchtelingen</i>)	590
	CHRONOLOGISCH REGISTER	595
	TREFWOORDENREGISTER	603

LIJST VAN AFKORTINGEN

<i>A.J.I.L.</i>	<i>American Journal of International Law</i>
<i>A.J.T.</i>	<i>Algemeen Juridisch Tijdschrift</i>
Antwerpen	Hof van Beroep te Antwerpen
Arbh.	Arbeidshof
<i>Arr. Cass.</i>	<i>Arresten van het Hof van Cassatie</i>
<i>Arr. R.v.St.</i>	<i>Arresten van de Raad van State</i>
<i>Arr. Verbr.</i>	<i>Arresten van het Hof van Verbreking</i>
Art.	Artikel
Beslagr.	Beslagrechter
Brussel	Hof van Beroep te Brussel
<i>B.S.</i>	<i>Belgisch Staatsblad</i>
BUPO-Verdrag	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
B.W.	Burgerlijk Wetboek
Cass.	Hof van Cassatie
<i>De Verz.</i>	<i>De Verzekering</i>
<i>E.C.H.R. Rep.</i>	<i>European Court of Human Rights, Reports of Judgments and Decisions</i>
E.E.G.-Verdrag	Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap
E.G.-Verdrag	Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
ESC-Verdrag	Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten
<i>Eur. Transp. R.</i>	<i>Europees Transportrecht</i>
EVRM	(Europees) Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
GATT	Algemene Overeenkomst inzake Tarieven en Handel
Gent	Hof van Beroep te Gent
Ger EA EG	Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen
Ger.W.	Gerechtigd Wetboek
G.W.	Grondwet
HvJ EG	Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
HVN	Handvest van de Verenigde Naties
<i>ibid.</i>	<i>ibidem</i>

Lijst van afkortingen

ICSID	Internationaal Centrum voor de Regeling van Investeringsgeschillen (<i>International Center for the Settlement of Investment Disputes</i>)
<i>I.C.J. Rep.</i>	<i>International Court of Justice, Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders</i>
ICC	Internationaal Strafhof (International Criminal Court)
ICSID	Internationaal Centrum voor de Beslechting van Investeringsgeschillen (International Centre for the Settlement of Investment Disputes)
ICTR	Internationaal Straftribunaal voor Rwanda (International Criminal Tribunal for Rwanda)
ICTY	Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia)
IGH	Internationaal Gerechtshof
<i>I.L.M.</i>	<i>International Legal Materials</i>
ILO	Internationale Arbeidsorganisatie
<i>I.L.R.</i>	<i>International Law Reports</i>
ITLOS	Internationale Rechtbank voor het Recht van de Zee (International Tribunal for the Law of the Sea)
IVRK	Verdrag inzake de rechten van het kind
<i>J.C.B.</i>	<i>Jurisprudence commerciale de Belgique</i>
<i>J.T.</i>	<i>Journal des tribunaux</i>
<i>J.T.T.</i>	<i>Journal des tribunaux de travail</i>
<i>Jur.</i>	<i>Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen</i>
Kh.	Rechtbank van Koophandel
<i>loc. cit.</i>	<i>loco citato</i>
Mil. Ger. <i>onuitg.</i>	Militair Gerechtshof <i>onuitgegeven</i>
<i>o.c.</i>	<i>opus citatum</i>
O.R.	Onderzoeksrechter
<i>Pas.</i>	<i>Pasicrisie</i>
<i>Pb.</i>	<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i>
<i>P.C.I.J. Rep., Series A</i>	<i>Permanent Court of International Justice, Collection of Judgments (1922-1930)</i>
<i>P.C.I.J. Rep., Series B</i>	<i>Permanent Court of International Justice, Collection of Advisory Opinions (1922-1930)</i>
<i>P.C.I.J. Rep., Series A / B</i>	<i>Permanent Court of International Justice, Collection of Judgments, Orders and Advisory Opinions (1931-1940)</i>
PHIJ	Permanent Hof voor Internationale Justitie
<i>Publ. Eur. Court H.R. Series A</i>	<i>Publications of the European Court of Human Rights, Series A: Judgements and Decisions</i>
Rb.	Rechtbank van Eerste Aanleg, Burgerlijke Kamer
<i>Rev. dr. pén.</i>	<i>Revue de droit pénal</i>

<i>Rev. prat. soc.</i>	<i>Revue pratique des sociétés civiles et commerciales</i>
<i>R.H.A.</i>	<i>Rechtspraak van de Haven van Antwerpen</i>
<i>R.I.A.A.</i>	<i>United Nations Reports of International Arbitral Awards</i>
<i>R.v.St.</i>	Raad van State
<i>R.W.</i>	<i>Rechtskundig Weekblad</i>
<i>Soc. Kron.</i>	<i>Sociaalrechtelijke Kronieken</i>
<i>Stat. IGH</i>	Statuut van het Internationaal Gerechtshof
<i>T. Strafr.</i>	<i>Tijdschrift voor Strafrecht</i>
<i>T. Vreemd.</i>	<i>Tijdschrift voor Vreemdelingenrecht</i>
UN	United Nations
UNCLOS	VN-Zeerechtverdrag (United Nations Convention on the Law of the Sea)
V.S.	Verenigde Staten van Amerika
VN	Verenigde Naties
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organisation)
WTO	Wereldhandelsorganisatie (World Trade Organisation)